

*Pesniško zbirko posvečam
Dorici Makuc (1928–2020),
časnikarki in publicistki,
prvi raziskovalki pojava aleksandrink,
ki je leta 1975 posnela dokumentarni film
Žerjavi letijo na jug in leta 1993 izdala
dokumentarno gradivo v knjigi Aleksandrinke.*

Darinka Kozinc

*Pesmi
za
aleksandrinke*

Založništvo Jutro

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-1

KOZINC, Darinka

Pesmi za aleksandrinke / Darinka Kozinc ; [spremna beseda
Megi Rožič ; slikovno gradivo Goriški muzej in avtorica]. -
Ljubljana : Jutro, 2025

ISBN 978-961-7024-28-9
COBISS.SI-ID 226619395

BESEDA

Danes, tudi v širšem prostoru vemo, kdo so bile aleksandrinke. Dekleta in žene, ki so služile pri bogatih, pretežno evropskih družinah v Egiptu, v Aleksandriji in Kairu, po odprtju Sueškega prekopa, ki je bil grajen med leti 1859-1869.

Pojav pretežno ženskega izseljevanja, nanj so v tistem času gledali s precej mešanimi občutki, je trajal do začetka druge svetovne vojne. Še zlasti je bilo boleče odhajanje mater, ki so doma puščale dojenčke in za denar dojile tuje otroke v Egiptu, vendar so bile v manjšini. Poudariti velja, da aleksandrinke niso bile Lepe Vide, v Egipt so šle, ker je bil v večini primerov tak družinski dogovor. Na njihova ramena je bilo položeno breme preživetja družine doma.

Pred njimi se je odprl nov, svetovljanski svet, srečale so se z visoko družbo in kot varuške in guvernante otrok so postale celo sestavni del družine, Kakor je bilo tragično, je bilo aleksandrinstvo tudi priložnost. Najbrž je ta pojav prva znana emancipacija žensk v izrazito

patriarhalni družbi tistega časa: denar so služile ženske in zaradi tega so imele več besede v hiši.

Od doma so bile navajene trdega dela, bile so poštene, urejene, čiste, zanesljive. zveste in kot take so postale iskana in cenjena delovna sila.

Bogata hiša, ki je dala kaj nase je imela zaposleno Les Slovenes, Les Slaves, Les Goriciennes. Nasprotno kot v Trstu in Gorici, ko so bile v času fašizma kot Slovenke zaničevane. Prihajale so pretežno iz Vipavske doline, Tolminske, Krasa in Brd, vendar tudi iz drugih krajev Slovenije.

Domov so se vračale spremenjene, večino svojega znanja in vedenja so raje prikrile, toda kljub temu so v družine vnesle naprednejše navade. Njihove usode so bile zelo različne, nekatere so znale zgrabiti priložnost in so si uredile lepo življenje, večina pa je ves denar pošiljala domov in znani so žalostni primeri, ko so domači nanje pozabili in so ostale do smrti v zatočišču šolskih sester v Egiptu.

Avtorica

*Prašne zavese spomina
prekrivajo preteklost s
kozi katero pršijo drobci
v sedanost in prihodnost.
Lebdijo, se iskrijo,
spominjajo
in včasih opominjajo.*

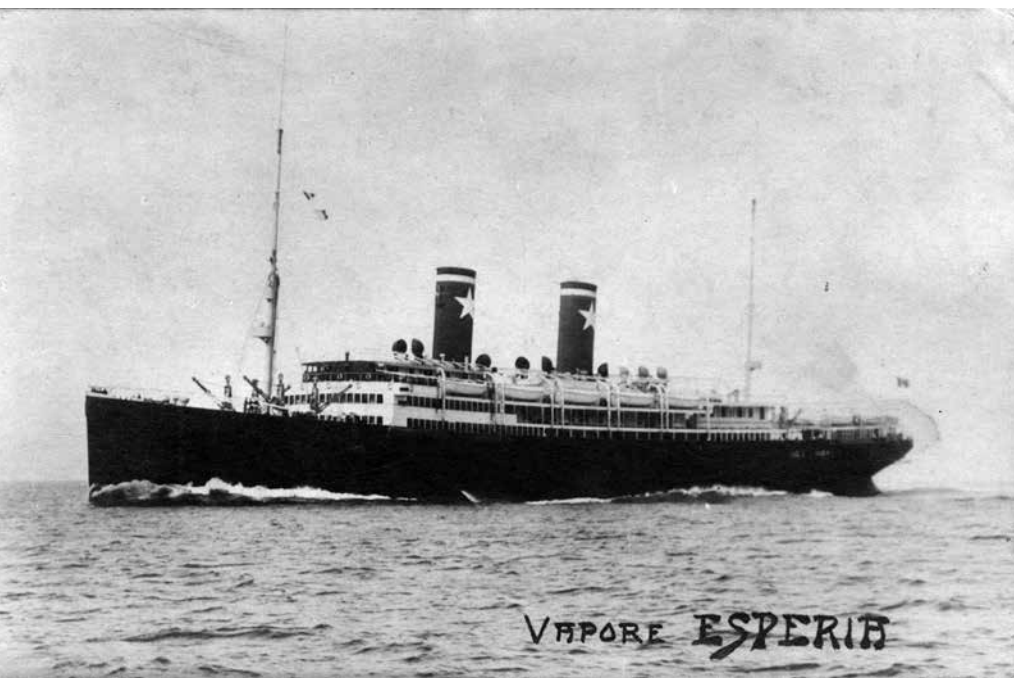
V NAROČJU DEKLICE

v naročju deklice
iz stkanih vprašanj
je bil prstan
zlat
težak
dvoje briljantnih očes
z odklonom bele svetlobe
lomljene v barvitost
broška
z ujetimi kapljicami krvi
rubini
natrgana verižica
in nadih preteklosti
dame
onkraj časa
in prostora
le slučajna zapuščina
odmevajoča
s kartonaste fotografije
KAIRO

ZASTRTE

zavesa preko spominov
žametna
debela
gosto tkana
zid
ki ga prehaja deklica
in dreza v srčiko
spominov
da ji šepetajo zamolčano
o Terezi
o Lojzki
o Matildi
o Ivani
o Mariji
o Tončki
o Štefki
o Juditi

SLOVO

je prvi korak
od zaprtih vrat
še v zgodnje rosni
tišini jutra
ko se odmikam
od raztrganih mrtvih hiš
in sama stopam
tiha in nevidna
do kroga luči
kjer se moja samost oklene drugih
... troje nas je
ki padamo v tesnobo

nemir odhoda
teptajo kolesa vlaka
preko Krasa do Trsta
kjer nas množica
oklene v trojni objem
in nas slani prš
pokrije kot sivi vlažni plašč
dokler se na parniku

MARIJA

bil je slučaj
naključje
da se ti je
krhkemu dekletu
uresničila goreča želja
oditi
uiti
zbežati
iz domače hiše
iz odrgnjenih lapornih sten
v pravljичni svet
o katerem so govorile
one
in cingljale z zlatimi zapestnicami

da le Albin reče ne
si upala
in ti bo
odprta pot na zlate tlakovce
mesta
pod pokljajoče palme

JUDITA

bila je očetova prošnja
le kako bi odklonila
če pa so odhajale vse
tvojih let
po srečo
po denar
po vedenje
po širjave za obzorji
po nesrečo

raztrgano hišo
si zamenjala za palačo
neskončnih stopnišč
svetlečih dvoran
omamno cvetočih vrtov

tvoje življenje je bilo daritev
domu
in kraljici

princa Abbasa
si vzgojila
po pričakovanjih
družine in stanu

BEATA

je aleksandrinka tudi sama
ali zgolj njihova služabnica
predstojnica azila
ki je razočaranje
v ljubezni
skrila pod črno sestrsko obleko
in vzdihe prepustila
klavirskim tipkam
glasbi
ki je zanjo izjokala bolečino
razočaranja
dokler jo ni otopelo
zmečkano
za zmeraj zaklenila
s ključem služenja

slišala je vzdihe
in jok pod streho azila
čutila valove bolečin
tisočerih deklet
hrepenenja po domu
po ljubih domačih

kmalu, kmalu
zanjo še tako daleč
ločen od nje z neskončno modro preprogo

dominik je hitel skozi čas
povezoval
v iskanju obilja
priložnosti
ustanovil slovenski klub
in polnil knjižnico z domačimi knjigami
v egiptu je slovenščina
lahko brbotala
se svobodno izlivala po širokih ulicah
nihče ni preganjal govornice
nihče jih ni tepel zaradi besed

njegov prihod
je bil obdan z biseri pričakovanja
odbleski sončevih zlatih lističev
na trepetavem morju
in neskončnim objemom

kako si zrastel

končno skupaj
vsi trije
družina v aleksandriji

JOŠKA, JOŽA ... kraljica Aleksandrije

sedma ribiška hči
neizpolnjeno pričakovanje
očeta na mehkem valovanju morja
razočaranje skrito pred tabo
ko si srkala vase modro črnilo
obljubo neskončnosti za stapljajočim
obzorjem
v hišici brez dvorišča
v vasici ozkih gas
v malem svetu
ki je stal na robu odprtosti v morske
širjave

ribe so te hranile
z njive ribičev
odtenki modrine
so tkali tvoje sanje
v mrežah si iskala odpeve morskih deklic

še deklič
si zavezala predpasnik
in vstopila v hišo bogatašev
polno strupa in zaničevane praznine

107 ALEXANDRIA. — Mehmet-Ali Place and French Garden. — LL.

nekdo te je moral odkriti
 obrusiti v briljant
 da si stopala ob njem
 on tvoj vodnik
 ti njegova srečna zvezda
 okovana v zlatu

postala si prva dama Aleksandrije
 široke avenije so bile odprte zate
 ovita v tančico ljubezni
 si stopala s trdnim korakom
 v bleščavi zahtevnega sveta
 bila si mu kos
 Aleksandrinci so se krotko dotikali
 sijočih prstanov
 vzbrstelega cveta Aleksandrije

le za dom si zbežala previsoko
 v zalive pokljajočih palm
 cimeta in arabesk

*(Posvečeno Joži Sedmak poročeni Finney,
 kraljici bombaža,
 domnevno najbogatejši Slovenki
 vseh časov.)*

da jo bo občudovala
izza črte življenja in smrti

pesek je prekrival podobo
nasmeha
nalagal plast za plastjo
dokler nista prišla onadva
iščoča obiskovalca imen na grobovih
iz domače dežele

jo našla
obrisala prah
da je podoba
pod kapljicami svetlobe
srečna
žareča
vstala v življenje

in Fany je končno
našla pot domov.
v ljubo stisnjeno vas na gričku
s pokončnostjo zvonika
prebadajoč kupolo neba

*Le delček mozaika alexsandrink,
kjer izstopajo zlati delčki,
srečne zgodbe.*

*Mozaik alexsandrink se blešči
v svoji različnosti.*

Zlato in srebro.

In beli, sivi in črni koščki sestavljanke.

*Vsak delček ponazarja življenje
teh pogumnih žena
in deklet.*

*Bogata, raznolika in pestra zgodba
polna bolečine, slovesa, domotožja,
zgodba ločenosti in tudi uspehov...*

Za nekatere samo sledi v pesku, za druge življenje

Pesniška zbirka je posvečena vsem Terezam, Marijam, Ivanam ... vsem izjemnim ženskam, aleksandrinkam, ki so svojo mladost in tudi (neredko) življenje darovale za dobrobit svojih družin. Zato, da bi bilo njihovim dragim življenje bolj prijazno in bi lahko preživeli na koščku domače zemlje, ki je bil njim odvzet. Prav s pozicijo tretjeosebnega in kolektivnega lirskega subjekta, ki jo avtorica uporabi (gotovo nenaključno) v tej pesniški zbirki, kar ustvarja neke vrste oddaljenost, po drugi strani pa še poudari, da kljub temu, da so te zgodbe ostale zasidrane v preteklosti in so danes aleksandrinke in njihove žrtve na videz neke zakopane in pozabljene v puščavskem pesku, je žrtev, ki so jo bile pripravljene plačati, cenjena in priznana.

Njihova življenja in odrekanja (tudi lastnim otrokom), niso bila zaman. Družine so z njihovo pomočjo tako lahko ostale na svoji zemlji, otroci so odrasli na svojih domovih in niso trpeli prehudega pomanjkanja (če seveda izvzamemo tisto čustveno) in zemlja je ostala v lasti domačinov. Dediščino njihovega odrekanja in žrtev uživamo še danes. Srce parajoče zapuščanje s soncem ožarjenih gričev, z upanjem in silno vero v srcu, ni bilo zaman.

Dr. Megi Rožič

KAZALO

BESEDA	5
V NAROČJU DEKLICE	11
ZASTRTE	13
ODLOČITEV	15
SLOVO	21
NA PARNIKU	25
PRIHOD	27
MARIJA	33
MILENA	39
JUDITA	45
MARIJA-MARY	49
BEATA	55
DOMINIK	61
LOJSKA-LUIZA	65
JOŠKA, JOŽA ... kraljica Aleksandrije	69
FANY	75
Za nekatere samo sledi v pesku, za druge življenje	78

Darinka Kozinc

Pesmi za aleksandrinke

Spremna beseda in jezikovni pregled:

Dr. Megi Rožič

Slikovno gradivo:

Goriški muzej in avtorica

Prelom in oprema:

ONZ Jutro

Izdalo in založilo:

Založništvo Jutro,

Jutro d.o.o., Črnuška cesta 3, Ljubljana

© Avtorica in Založba

Natisnjeno v Sloveniji, 2025, tisk na zahtevo.

Cena ob izidu 14,90 €.

*Zahvaljujemo se Goriškemu muzeju
za fotografije, ki so objavljene v knjigi,
zlasti pa kustosu g. Roku Bavčarju.*

Naročila:

JUTRO d. o. o., Črnuška c. 3, p. p. 4986, 1001 Ljubljana

Tel. 041 999 027 • E-pošta: JUTRO@SIOL.NET

Spletna knjigarna: **WWW.JUTRO.SI**